

Kaupunginhallitus	§ 455	17.12.2012
Kaupunginvaltuusto	§ 19	07.01.2013
Kaupunginhallitus	§ 55	04.02.2013
Kaupunginhallitus	§ 73	18.02.2013
Kaupunginvaltuusto	§ 37	25.02.2013

06.03.2013

LAUSUNNON ANTAMINEN KUNTARAKENNELUONNOKSESTA

KH § 455

Maan hallituksen hallitusohjelman mukaan hallitus toteuttaa koko maan laajuisen kuntauudistuksen.

Osana kuntauudistusta hallitus käynnisti syksyllä 2011 hallitusohjelman mukaisen koko maan kattavan selvityksen kullekin alueelle tarkoituksenmukaisesta kunta- ja palvelurakenteesta. Kunnallishallinnon rakenne -työryhmän selvitys Elinvoimainen kunta- ja palvelurakenne (valtiovarainministeriön julkaisuja 5a/2012 ja 5b/2012) valmistui helmikuussa 2012.

Valtiovarainministeriö asetti helmikuussa 2012 kuntarakennelakia valmistelevan työryhmän, jonka tehtävänä oli seurata ja arvioida kunta- ja palvelurakenneselvityksestä saatavaa palautetta ja sen pohjalta laatia yhteenveto alue- ja kuulemiskierroksesta sekä tehdä uudistuksen vaikutusarviointi ja laatia tarkennettu esitys uudistuksen kriteereistä ja toteuttamistavoista.

Valtiovarainministeriö on lähettänyt luonnoksen rakennelakiksi lausunnoille kuntiin. Lausuntoaika päättyy 7.3.2013. Lausuntoa rakennelakiluonnoksesta pyydetään myös mm. ministeriöiltä, maakuntien liitoilta, sairaanhoitopiireiltä, aluehallintovirastoilta, ELY- keskuksilta, puolueilta ja eri järjestöiltä. Lausuntopyyynnön mukana kuntiin lähetetään linjaukset sosiaali- ja terveydenhuollon palvelurakenteesta.

Hallituksen tarkoituksena on uudistaa Kuntalaki ja valtiosuuslaki kuntarakenneuudistuksen yhteydessä.

Valtiovarainministeriö pyytää jakelussa mainituilta tahoilta lausuntoa oheisesta luonnoksesta yleisesti sekä erityisesti lausumaan seuraavista kysymyksistä:

- selvitysvelvollisuudesta, selvityisperusteista (ml. poikkeusperusteista) ja selvitysvelvollisuuden sisällöstä;
- esityksen sisältämistä määräajoista ja menettelyistä;
- valtioneuvoston toimivallasta päättää kuntajaon muuttamisesta;
- yhdistymisavustuksien ehdoista ja määrästä;
- sosiaali- ja terveydenhuollon tehtävien turvaamisesta sosiaali- ja terveydenhuollon palvelurakennetta koskevien linjausten mukaisesti.

LIEKSAN KAUPUNKI

OTE PÖYTÄKIRJASTA

Kaupunginhallitus	§ 455	17.12.2012
Kaupunginvaltuusto	§ 19	07.01.2013
Kaupunginhallitus	§ 55	04.02.2013
Kaupunginhallitus	§ 73	18.02.2013
Kaupunginvaltuusto	§ 37	25.02.2013

Selvitysvelvollisuus ja selvityisperusteet
Kuntarakennemuutoksen toteuttamiseksi kunnalla olisi
velvollisuus selvittää kuntien yhdistymistä, jos yksikin
seuraavista kolmesta selvityisperusteesta osoittaa selvitystarvetta: 1)
palveluiden edellyttämä väestöpohja; 2)
työpaikkaomavaraisuus, työssäkäynti ja yhdyskuntarakenne; 3)
kunnan taloudellinen tilanne. Kunta ei kuitenkaan voisi jättäytyä
selvityksen ulkopuolelle, vaikkei se täyttäisi
selvityserusteita, mikäli alueella ei muutoin ole saavutettavissa lain edellytykset
täyttävää toiminnallista kokonaisuutta.

Lisäksi, jos kunta olisi jäämässä muiden kuntien muodostaman
selvitysalueen ulkopuolelle, sillä olisi mahdollisuus
valita naapurikunnista selvityskumppanikseen
sellainen kunta, jonka kanssa se muodostaisi toiminnallisen kokonaisuuden,
ja kyseisten kuntien olisi selvitettävä kuntien yhdistymistä yhdessä.

Lieksan kaupungin ensimmäisessä vaiheessa antama
kaupunginvaltuuston lausunto 10.4.2012, **Liite 7**
Kuntarakennelaki - lakiluonnos perusteluineen, **Liite 8**
Kuntauudistuksen eteneminen -kaavio, **Liite 9**
Muistio muista kuntauudistuksen hankkeista, **Liite 10**
Muistio sosiaali- ja terveydenhuollon palvelurakenteen
linjauksista, **Liite 11**

Lieksan kaupunki voi edelleen pysyä 10.4.2012 antamassaan
lausunnossa, jonka mukaan Lieksa ei ole mukana
kuntaliitoksissa. Ja mikäli kuntaliitoksia olisi, niin niitä "ei voida
toteuttaa muutoin kuin siinä tapauksessa ja sillä edellytyksellä,
että Lieksa on keskuskunta."

Lieksan kaupunki voi myös esittää kuntarakenneselvitystä
esimerkiksi Nurmeksen ja Valtimon kanssa ja myös Ilomantsin
kanssa. Muitakin vaihtoehtoja on käytettävissä.

Kj. Esko Lehto: Kaupunginhallitus merkitsee lausuntopyynnön ja siihen liittyvän
aineiston tiedoksi ja saattaa sen edelleen kaupunginvaltuuston
tietoon.

Kaupunginhallitus toteaa, että asiassa valmistellaan erikseen
kaupungin lausunto.

Päätös: Hyväksyttiin.

Lisätietoja: Kaupunginsihteeri Matti Taponen, puh. 04010 44002, sähköposti
matti.taponen@lieksa.fi

LIEKSAN KAUPUNKI

OTE PÖYTÄKIRJASTA

Kaupunginhallitus	§ 455	17.12.2012
Kaupunginvaltuusto	§ 19	07.01.2013
Kaupunginhallitus	§ 55	04.02.2013
Kaupunginhallitus	§ 73	18.02.2013
Kaupunginvaltuusto	§ 37	25.02.2013

Keskusarkistonhoitaja Ritva Mutanen, puh. 04010 44006,
sähköposti ritva.mutanen@lieksa.fi

KV § 19

Lieksan kaupungin ensimmäisessä vaiheessa antama

- Kaupunginvaltuuston lausunto 10.4.2012, **liite 1**
- Kuntarakennelaki – lakiluonnos perusteluineen, **liite 2**
- Kuntauudistuksen eteneminen -kaavio, **liite 3**
- Muistio muista kuntauudistuksen hankkeista, **liite 4**
- Muistio sosiaali- ja terveydenhuollon palvelurakenteen linjauksista, **liite 5**

Päätös:

Hyväksyttiin.

Lisätietoja:

Kaupunginsihteeri Matti Taponen, puh. 04010 44002, sähköposti
matti.taponen@lieksa.fi

Toimistonhoitaja Mirja Turunen, puh. 04010 44005, sähköposti
mirja.turunen@lieksa.fi

KH § 55

Esityslistan liitteenä ovat:

- Lieksan kaupungin kuntarakenteesta 10.4.2012 antama lausunto, **liite 7**
- Kuntarakennelaki – lakiluonnos perusteluineen, **liite 8**
- Kuntauudistuksen eteneminen -kaavio, **liite 9**
- Muistio muista kuntauudistuksen hankkeista, **liite 10**
- Muistio sosiaali- ja terveydenhuollon palvelurakenteen linjauksista, **liite 11**

Lisäksi sähköisenä liitteenä:

- Sosiaali- ja terveysministeriön palvelurakennetyöryhmän loppuraportti 11.1.2013
- Sosiaali- ja terveysministeriön selvityshenkilötyöryhmän työ osana palvelurakennemuudistuksen valmistelua - selvitystyön toteutuksesta ja linjauksista 23.1.2013
- Sosiaali- ja terveysministeriön sosiaali- ja terveydenhuollon palvelurakennemuudistuksesta 23.1.2013
- Näkemyksiä palvelurakennetyöryhmän loppuraportista

Sähköiset liitteet ovat nähtävänä kaupunginkansliassa.

Kj. Esko Lehto:

Kaupunginhallitus

käy asiassa valmistelukeskustelun. Valmistelussa otetaan huomi-

Kaupunginhallitus	§ 455	17.12.2012
Kaupunginvaltuusto	§ 19	07.01.2013
Kaupunginhallitus	§ 55	04.02.2013
Kaupunginhallitus	§ 73	18.02.2013
Kaupunginvaltuusto	§ 37	25.02.2013

oon kaupunginvaltuuston asiaa koskevassa seminaarissa 28.1.2013 esitettyjä linjauksia. Kaupungin lausunnon valmistelu on kesken ja luonnos toimitetaan sähköisesti heti sen valmistuttua.

Päätös: Merkittiin käyty valmistelukeskustelu tiedoksi.

Lisätietoja: Kaupunginsihteeri Matti Taponen, puh. 04010 44002, sähköposti matti.taponen@lieksa.fi

Toimistonhoitaja Mirja Turunen, puh. 04010 44005, sähköposti mirja.turunen@lieksa.fi

KH § 73 Liitteenä lausuntoluonnos, **liite 7**.

Aiempien käsittelyiden liitteet ovat saatavana kaupungin www-sivuilta:

http://webdynasty.pohjoiskarjala.net/Dynasty/Lieksa/cgi/DREQUEST.PHP?page=meeting_frames

Kj. Esko Lehto: Kaupunginhallitus päättää esittää kaupunginvaltuustolle, että se antaa valtiovarainministeriölle kuntarakenneluonnoksesta liitteenä olevan lausunnon.

1. Lieksan kaupungilla on vahvat perusteet ja halu pysyä itsenäisenä kuntana. Kaupunki hakee tähän poikkeamislupaa.

Lieksan kaupunki katsoo, että kuntarakennelaki ja muut vireillä olevat kuntarakenteen muuttamiseen liittyvät lakihankkeet eivät ota huomioon kuntien erilaisia tarpeita ja olosuhteita. Lakiuudistuksessa lähdetään liian yksioikoisesti siitä, että kuntien lukumäärä on suurin kuntien ongelma ja ratkaisuksi tuodaan kuntien määrän vähentäminen. Vahva peruskunta -termi ei tulle sisällymään mihinkään lakiin ja on jo senkin vuoksi jäämässä sisällöltään epäselväksi ja tavoitteiltaan toteutumattomaksi.

Lieksan kaupunki viittaa poikkeamisluvan perusteluna pitkiin etäisyyksiin, harvaan asutukseen lisäksi tässä lausunnossa ilmevään.

2. Yhdistymisselvitysten ja yhdistymissopimusten sijasta tulee selvittää yhteistyön lisäämisen edellytyksiä. Yhteistyön edellytysten lisääminen tulee ottaa tulevassa kuntarakenne- ja muussa lainsäädännössä huomioon.

3. Olisi myös pohdittava mahdollisen yhdistämisselvityk-

Kaupunginhallitus	§ 455	17.12.2012
Kaupunginvaltuusto	§ 19	07.01.2013
Kaupunginhallitus	§ 55	04.02.2013
Kaupunginhallitus	§ 73	18.02.2013
Kaupunginvaltuusto	§ 37	25.02.2013

sen tekemistä laajana selvityksenä, jossa olisivat mukana kaikki Pohjois-Karjalan kunnat.

Tässä selvityksessä tulisi ottaa huomioon muun muassa, että Pohjois-Karjalan maakunta jakautuu liitekartta 1:n mukaisesti Joensuun keskusalueeseen (sisäkaupunki ympäristöalueineen) sekä kolmeen pikkukaupungin (Lieksa, Nurmes, Kitee) muodostamaan aluerakenteellisesti erilliseen alueeseen (pikkukaupungit ja niitä ympäröivä ydinmaaseutu).

4. Mahdollisista yhdistämiselvityksistä kaupunki lausuu vielä erikseen.

Päätös: Hyväksyttiin.

Lisätietoja: Kaupunginsihteeri Matti Taponen, puh. 04010 44002, sähköposti matti.taponen@lieksa.fi

Toimistonhoitaja Mirja Turunen, puh. 04010 44005, sähköposti mirja.turunen@lieksa.fi

KV § 37 Esityslistan liitteenä ovat:

- Lieksan kaupungin lausuntoluonnos, **liite 4**
- Kuntarakennelaki – lakiluonnos perusteluineen, **liite 5**
- Kuntauudistuksen eteneminen -kaavio, **liite 6**
- Muistio muista kuntauudistuksen hankkeista, **liite 7**
- Muistio sosiaali- ja terveydenhuollon palvelurakenteen linjauksista, **liite 8**

Lisäksi sähköisenä liitteenä:

- Sosiaali- ja terveysministeriön palvelurakennetyöryhmän loppuraportti 11.1.2013
- Sosiaali- ja terveysministeriön selvityshenkilötyöryhmän työ osana palvelurakennemuutoksen valmistelua - selvitystyön toteutuksesta ja linjauksista 23.1.2013
- Sosiaali- ja terveysministeriön sosiaali- ja terveydenhuollon palvelurakennemuutuksesta 23.1.2013
- Näkemyksiä palvelurakennetyöryhmän loppuraportista

Sähköiset liitteet ovat nähtävänä kaupunginkansliassa.

Päätös: Hyväksyttiin.

Merkittiin, että kaupunginvaltuusto piti neuvottelutauon klo 19.18-19.23.

LIEKSAN KAUPUNKI

OTE PÖYTÄKIRJASTA

Kaupunginhallitus	§ 455	17.12.2012
Kaupunginvaltuusto	§ 19	07.01.2013
Kaupunginhallitus	§ 55	04.02.2013
Kaupunginhallitus	§ 73	18.02.2013
Kaupunginvaltuusto	§ 37	25.02.2013

Lisätietoja:

Kaupunginsihteeri Matti Taponen, puh. 04010 44002, sähköposti
matti.taponen@lieksa.fi

Toimistonhoitaja Mirja Turunen, puh. 04010 44005, sähköposti
mirja.turunen@lieksa.fi

Valtiovarainministeriö
Snellmaninkatu 1 A, Helsinki
PL 28
00023 VALTIONEUVOSTO
Sähköposti: valtiovarainministerio@vm.fi

LIEKSAN KAUPUNGIN LAUSUNTO KUNTARAKENNELAKILUONNOKSESTA

Valtiovarainministeriö, kunta- ja aluehallinto-osasto on pyytänyt kirjeellään 22.11.2012 (lausuntopyyntö VM 162:00/2011) kuntien lausunnon kuntarakennelakiluonnoksesta 7.3.2013 mennessä.

Lieksan kaupunginvaltuusto antoi kokouksessaan 25.2.2013 § 37 seuraavan sisältöisen lausunnon

1. Lieksan kaupungilla on vahvat perusteet ja halu pysyä itsenäisenä kuntana. Kaupunki hakee tähän poikkeamislupaa.

Lieksan kaupunki katsoo, että kuntarakennelaki ja muut vireillä olevat kuntarakenteen muuttamiseen liittyvät lakihankkeet eivät ota huomioon kuntien erilaisia tarpeita ja olosuhteita. Lakiuudistuksessa lähdetään liian yksioikoisesti siitä, että kuntien lukumäärä on suurin kuntien ongelma ja ratkaisuksi tuodaan kuntien määrän vähentäminen. Vahva peruskunta -termi ei tulle sisällymään mihinkään lakiin ja on jo senkin vuoksi jäämässä sisällöltään epäselväksi ja tavoitteiltaan toteutumattomaksi.

Lieksan kaupunki viittaa poikkeamisluvan perusteluna pitkiin etäisyyksiin, harvaan asutukseen lisäksi tässä lausunnossa ilmenevään.

2. Yhdistymisselvitysten ja yhdistymissopimusten sijasta tulee selvittää yhteistyön lisäämisen edellytyksiä. Yhteistyön edellytysten lisääminen tulee ottaa tulevassa kuntarakenne- ja muussa lainsäädännössä huomioon.

3. Olisi myös pohdittava mahdollisen yhdistämiselvityksen tekemistä laajana selvityksenä, jossa olisivat mukana kaikki Pohjois-Karjalan kunnat.

Tässä selvityksessä tulisi ottaa huomioon muun muassa, että Pohjois-Karjalan maakunta jakautuu liitekartta 1:n mukaisesti Joensuun keskuseutuun (sisäkaupunki ympäristöalueineen) sekä kolmeen pikkukaupungin (Lieksa, Nurmes, Kitee) muodostamaan aluerakenteellisesti erilliseen alueeseen (pikkukaupungit ja niitä ympäröivä ydinmaaseutu).

4. Mahdollisista yhdistämiselvityksistä kaupunki lausuu vielä erikseen.

Lieksan kaupunginvaltuuston lausunto kokonaisuudessaan tämän kirjeen liitteenä, liite 1.

Lieksan kaupunginvaltuuston päätöksen mukaisesti Lieksan kaupunki hakee tällä lausunnolla lupaa poiketa kuntarakennelaki-luonnoksen mukaisista yhdistymiselvityksistä kaupunginvaltuuston antamassa lausunnossa olevin perustein.

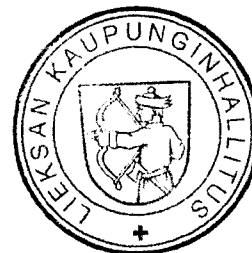
Lieksan kaupunki katsoo, että sen tulisi jatkossakin säilyä itsenäisenä kuntana.

Kaupunginjohtaja

Esko Lehto

Kaupunginsihteeri

Matti Taponen

Valtiovarainministeriö

ASIA LIEKSAN KAUPUNGIN LAUSUNTO

**Viite: LAUSUNTOPYYNTÖ KUNTARAKENNELAKILUONNOKSESTA
(VM162:00/2011)**

Valtiovarainministeriö pyytää Lieksan kaupungin lausuntoa viitteessä sanotusta kuntarakennelakiluonnoksesta sekä yleisesti että erityisesti lausumaan seuraavista kysymyksistä:

1. selvitysvelvollisuudesta, selvityspereusteista (ml. poikkeuspereusteista) ja selvitysvelvollisuuden sisällöstä;
2. esityksen sisältämistä määräajoista ja menettelyistä;
3. valtioneuvoston toimivallasta päättää kuntajaon muuttamisesta;
4. yhdistymisavustuksien ehdoista ja määrästä;
5. sosiaali- ja terveydenhuollon tehtävien turvaamisesta sosiaali- ja terveydenhuollon palvelurakennetta koskevien linjausten mukaisesti.

I Yleistä kuntarakennelakiluonnoksesta

Hallitus on lähtenyt lain valmistelussa siitä, että organisointi - ja tässä tapauksessa kuntien organisointi - uudella tavalla ratkaisee kuntien ongelmia. Organisoinnilla tarkoitetaan erityisesti kuntien organisaatiokoon kasvattamista ja siten kuntien lukumäärän vähentämistä. Uudistuksessa puhutaan vahvasta peruskunnasta, jota ei kuitenkaan mitenkään tarkemmin määritellä, ja jota ei lopullisessa lakitekstissä epäselvän sisältönsä vuoksi tultane näkemään missään muodossa.

Kuntarakenteen uudistamista ohjaa hallitusohjelman kirjaus vahvasta peruskunnasta ja usko sen ratkaisevasta voimasta. Sen sijaan varsinaisiin ongelmiin ei ole puututtu eikä ole etsitty keinoja ja vaihtoehtoja niiden ratkaisemiseen. Ongelmana on nähty vain pieni kuntakoko ja ratkaisukeinona kuntien yhdistäminen.

Uudistusten etenemisjärjestyksestä

Lieksan kaupungin mielestä ensiksi olisi pitänyt tarkastella, tutkia ja selvittää valtion ja kuntien tehtäväjako. Sen jälkeen olisi tullut määritellä, kenen on tarkoituksenmukaisinta järjestää palvelut koko Suomen osalta ottaen huomioon kuntien erilaiset olosuhteet. Professori Risto Harisalo on todennut (Kuntatv kevät 2013), että ”pitäisi myöntää, että kenelläkään ei ole täydellistä tietoa Suomen kuntakentästä. – Ja jos tämä tietämättömyys uskalletaan myöntää, me tarvitsemme kuntia synnyttämään erilaisten kokeilujen avulla uutta tietämystä niin, että samaan ongelmaan löytyy erilaisia ratkaisuja.”

Olellainen kysymys on se, että valmistelussa ei ole millään otettu omina alueinaan (yksikköinä) huomioon niitä alueita, jotka eivät kuulu mihinkään työssäkäyntialueeseen. Näitä alueita löytyy pitkin Suomea, esimerkkinä Lieksa.

Kaikkia malleja ei siis ole tutkittu. Tutkimatta on jätetty esimerkiksi sosiaali- ja terveyspalveluiden järjestämisen maakunnalliset mallit. Olisi ollut hyödyllistä käydä läpi nimenomaan erilaisia malleja, ei vain yhtä maakunnallista mallia.

Alueen näkökulma ei vaadi kuntaliitoksia

Eri ministeriöiden kuntarakennemuutoksista antama ja erityisesti valtiovarainministeriön ohjaama valmistelu on lähtenyt luomaan valmiita johtopäätöksiä ilman kestäviä perusteluita. Missään valmisteluasiakirjassa ei ole käyty läpi vaihtoehtoisia kehityskulkuja.

Entäpä jos uudessa ”vahvassa peruskunnassa” asiat eivät lähdekään kuntarakennemuutuksen jälkeen kovasta työstä huolimatta kulkemaan uskottuun suuntaan, vaan suunta on päinvastainen?

Tällainen olemassa olevia kuntarakenteita näivettävä kehitys oli nähtävissä jo kun julkisuuteen tuli – sittemmin kaikkien tahojen kiistämä – kuntakartta. Kokemus on tälläkin kertaa ollut sama kuin ennen: suunnitelma alkaa toteuttaa itseään ennen sen lopullista julkistamista.

Pohjois-Karjalan ja monen muun alueen osalta olosuhteet johtavat kehityskulkuun, jossa keskus kasvaa ja muut alueet supistuvat ja näivettyvät; vieläpä selkeästi enemmän ja nopeammin kuin keskus kasvaa. Tämä koskee esimerkiksi väestön siirtymistä – ei suinkaan keskuspaikkaan – vaan sitä suurempiin paikkakuntiin, useimmiten etelän suuntaan. Sama logiikka tulee koskemaan myös koulutuspaikkoja, eri palveluita, yrityksiä ja niin edelleen. Miksi tätä kehityssuuntaa ei ole haluttu tutkia ja tuoda julkiseen keskusteluun?

Jos kuntia ei voitaisi – vastoin Lieksan kaupungin käsitystä - edelleen jättää itsenäisiksi, niin olisi otettava uusi ajattelu käyttöön.

Eräitä huomioita Lieksan ja alueen näkökulmasta

Mikä olisi Lieksaa ohjaava selvittämissuunta lakiluonnoksen ja lain hengen kannalta?

Kun katsotaan Lieksan kaupungin yhdyskuntarakenne- ja työssäkäyntiperusteita, niin suunnaksi tulee Joensuun kaupunki. Joensuun kaupungin merkittävä teollisuuskeskittymä Uimaharjussa (Stora Enso -konserniin kuuluva Uimaharjun sulfaattiselutehdas Enocell) alle 50 kilometrin päässä Lieksan keskustasta. Lieksan Kolin kylä kohtaa Joensuun kunnan Enon alueen. Joensuu on ylivoimainen Lieksan pendelöintialueena.

Toisaalta itsenäisenäkin kuntana tai seutukunnan keskuksena Lieksa on ylivoimainen toimija.

Lieksan kaupunki on seudun ainoa kaupunkimainen, yhden kaupunkitason keskuksen, kunta. Vain sillä on yksi selkeä, nykyaikaiseen asemakaavaan perustuva, keskustajama. Vain Lieksa on alueella ainoa kaupallinen keskus, joka muodostaa lisäksi oman erikoiskaupan alueensa. Ja vain täällä on, Joensuun lisäksi, kansainvälisiä kauppaketjuja lukuisien kansallisten kauppaketjujen ohella. Tuoreiden selvitysten mukaan kaupan asiakaspohja Lieksassa on noin 25.000 ja asiakkaita tulee mm. Kuhmosta ja Enosta (Joensuuta). Kauppaketjut laajentavat Lieksassa liiketoimintaansa. Vain Lieksassa on teollisuuskyliä. Ja lisäksi Lieksa on oma työssäkäynti- ja talousalueensa.

Lieksa on vapaa-ajan asukkaiden ja mökkiläisten osalta omaa luokkaansa. Meillä yli 2500 vapaa-ajan asuntoa, joista yli puolella omistajan kotipaikka on Lieksan ulkopuolella.

Pielisen Karjalassa (Lieksa, Nurmes ja Valtimo) on 2011 ollut yhteensä 1.448 teollista työpaikkaa, joista Lieksassa 906 työpaikkaa. Edelleen Pielisen Karjalassa on vuonna 2010 ollut 1.771 KuEI-vakuutettua, joista Lieksassa on 894 työntekijää.

Maakunnan matkailun ykköskohde Koli ja erämatkailun ykköskohde Ruunaan alue sijaitsevat Lieksassa. Näiden alueiden matkailua kehitetään yhteistyössä Metsähallituksen kanssa.

Joensuu on näiden matkailualueiden kehittämisessä tärkein yhteistyökumppani. Matkailua tullaan kehittämään lisää myös Ilomantsin kunnan kanssa. Uusi yhteistyösuunta on muodostunut sen myötä kun Itärajan pinnassa oleva Kuhmontien peruskorjaus on valmistunut 2012. Näin ollen uusi merkittävä matkailulinja Pohjois-Venäjän suunnasta Kostamuksen ja Itärajan pinnasta Lieksan kautta Kolille ja Joensuuhun on syntynyt.

Tähän mennessä esitetyistä mahdollisista Pielisen Karjalan kuntarakenteiden muutoksia koskevista ehdotuksista on jäänyt puuttumaan tieto siitä, että Lieksaan välittömässä yhteydessä on toisaalta idän suunnassa Venäjän kanssa yhteistä rajaa 100 kilometriä ja toisaalta lännen suunnassa Suomen viiden-

neksi suurin järvi Pielinen, jonka pituus on noin 100 kilometriä ja joka on le-
veimmältä kohdaltaan noin 40 kilometriä. Maantieteelliset seikat tekevät Liek-
san alueesta valtakunnallisestikin arvioiden erikoislaatuisen.

II Erityistä kuntarakennelakiluonnoksesta

1. selvitysvelvollisuudesta, selvitysperusteista (ml. poikkeusperusteista) ja sel- vitysvelvollisuuden sisällöstä

Kunnan väestömäärä alle 20.000 asukasta

Lieksan kaupunki katsoo, ettei ole olemassa perusteita edellyttää yhdistämis-
selvityksen tekemistä pelkän väestömääräkriteerin perusteella.

On epärealistista, että millään kuntarakenneuudistuksella päästäisiin siihen,
että kunnat voisivat kaikkialla Suomessa verotuloillaan huolehtia tehtävistään.

Suomessa kuntien välillä käytössä oleva kuntien verotulojen tasaus-
järjestelmä on huonompi heikommassa asemassa olevien kuntien osalta kuin
muissa pohjoismaissa. Valtionosuusjärjestelmää ja verotulojen tasausta tulee
tarkastella osana kuntatalouden suunnittelua.

Tarkastelunäkökulmista puuttuu kokonaan tarkastelu ja laskelmat siitä, millai-
sella valtionosuus- ja verotulojen tasausjärjestelmällä kuntien tehtävät voidaan
järjestää tasapuolisesti kaikille Suomen kansalaisille kaikkialla Suomessa.

Kuten useat kuntatalouden asiantuntijat ovat lausuneet, tarkastelunäkökulmat
ovat siis merkittävästi puutteellisia ja virheellisiin johtopäätöksiin vieviä.

Lieksan kaupunki on jo 10.4.2012 valtiovarainministeriölle antamassaan lau-
sunnossa korostanut, että muutoshankkeissa yhteiskunnallinen tarkaste-
lunäkökulma ja Suomen eri osien aluekehitys on jätetty lähes kokonaan tar-
kastelun ulkopuolelle. Esimerkiksi Pohjois-Karjalan kuntarakenne ei ratkaise
maakunnan ja sen eri osien ongelmia. Aluekehityksen välineet ja rahoitus on
uudistuksessa jäämässä huomiotta.

Kaikkien kuntien osalta on lähdetty siitä, että kuntien elinvoima on ratkaisevan
tärkeä. Tämä elinvoima on itsestäänselvyys useimpien eteläisen Suomen kun-
tien ja seutujen osalta ja samoin suurimpien maakuntakeskusten osalta.

Muiden kuntien ja seutujen osalta elinvoima ei ole itsestäänselvyys, eikä rat-
kaistavissa kuntien päälle piirretyillä kuntarakennekartoilla. Huomiota tulisi
kiinnittää niihin elinkeino- ja aluepoliittisiin toimenpiteisiin, joilla tällaisten kun-
tien verotulopohjaa voidaan lisätä (energian hinta, kuljetustuki, liikenneinfra-
struktuuri jne.).

Kuntarakenneuudistuksessa ei ole lähdetty tarkastelemaan kehitystä siitä näkökulmasta, kuinka ongelmia tulisi yhteiskunnallisen kehityksen kannalta ratkaista, vaan on lähtenyt lyhyen tähtäimen keinoista, kuntarakenteiden muuttamisesta (*kunnat yhteen ja ongelmat on ratkaistu –periaate*).

Sosiaalinen eheys ja syrjäytyminen; yhteiskunnallinen keskustelu ja yhteiskunnallisten vaikutusten arviointi puuttuu

Kokonaan ovat jääneet selvittämättä ja esittämättä ne keinot, joilla tosiasiaa voitaisiin helpottaa kuntien ahdinkoa ja parantaa kansalaisten hyvinvointia ja yhdenvertaista asemaa.

Aikaisempi kehitys on johtanut valtion ja muidenkin toimijoiden palveluiden keskittämiseen (esimerkiksi ammatillinen koulutus, terveydenhuolto, sosiaalipalvelut). Tämän seurauksena Pohjois-Karjalassa ja erityisesti useassa Joensuu-ulkopuolella sijaitsevassa kunnassa on ollut näkyvä, tilastollisestikin merkittävä syrjäytymiskehitys. Jos nyt lähdetään vahvistamaan tätä keskittämiskehitystä, niin seurauksena ei voi olla muuta kuin paheneva syrjäytyminen.

Kuntatutkijat ovat myös kiinnittäneet huomiota yhteiskunnallisen keskustelun puutteeseen ja samalla uudistusten yhteiskunnallisten vaikutusten arvioinnin ja selvittämisen puutteeseen. Oikeuspoliittisessa tutkimuslaitoksessa työskentelevä professori Jyrki Tala lausuu Yle uutisten nettisivuilla 25.1.2013 mm. seuraavaa:

”Näin mittava ja suorastaan historiallisen suuri hallintouudistus vaatii ehdottomasti tuekseen perusteellisen valmistelutyön ja syvällisen yhteiskunnallisen keskustelun.”

Samassa Ylen uutisoinnissa Itä-Suomen yliopiston professori Anssi Keinänen lausuu:

”Ensi alkuun viheltäisin pelin poikki. Sitten panisin uudistajat miettimään, mitkä ne meidän oikeat ongelmamme ja tarpeemme ovat. Ja vasta sen jälkeen antaisin puheenvuoron rakennesuunnittelijoille, himmeliteknikoille.”

Lakiuudistuksessa (lakiuudistuksissa) käytetty puhetapa, retoriikkaa, unohtaa nämä ja monet muut tosiasiat. Tästä lausutaan osuvasta professori Juhani Lehdon Suomen Kunnallistieteellisessä aikakauskirjassa 4/12 julkaistussa artikkelissa *Kysymys on hyvinvointivaltion rakenneuudistuksesta* seuraavasti:

”Riittävän leveät hartiat

Perustelu rakentuu vahvasti mielikuvalle, että kunnat voisivat vastata pääosin hyvinvointipalvelujen rahoituksesta. Mielikuvassa tunnustetaan, että nykyisten kuntien edellytykset kerätä alueensa väestöltä ja taloudellisesta toiminnasta riittävät tulot hyvinvointipalvelujen rahoittamiseen ovat varsin erilaiset. Retoriikka konst-

ruoi erojen syyksi kuntien pienen koon ja ratkaisuksi kuntakoon kasvattamisen.

Tämä retoriikka työntää näkymättömiin sen, että väestö, tulot ja taloudellinen toimeliaisuus ja niihin perustuvat hyvinvointipalvelujen rahoittamisen edellytykset jakautuvat alueellisesti epätasaisesti, vaikka alueellisesti muodostettuja kuntia olisi yli 300:n sijasta vain 70, 40, 20 tai 5 (vrt. esim. Moisio 2012). Ovat kunnat kuinka suuria tahansa, suurin osa niistä kykenee rahoittamaan kaikille Suomessa asuville samanlaiset palvelut vain, jos kuntien taloudellisten edellytysten eroja tasataan. Käytännössä se edellyttää valtion mukaantuloa rahoitusvastuun kantajaksi. Vaikka EU:n sosiaali- ja rakennerahastojen merkitys hyvinvointivaltion kokonaisrahoituksessa on pieni, niiden olemassaolo osoittaa, että joiltakin osin riittävää "hartioiden leveyttä" tuotetaan Suomeakin suuremmalla yksikkötasolla.

--

Mielikuva siitä, että yhteisvastuu hyvinvointivaltion rahoituksesta rakentuisi pääasiassa kuntakohtaisesti eikä niinkään kansallisvaltio Suomen keskinäisenä yhteisvastuuna haastaa paitsi hyvinvointivaltiollisen kehityksen myös kansallisvaltiollisen yhtenäisyyden.

--

Kunnan suurentamisen ei sinänsä voi olettaa vahvistavan sen sitoutumista sosiaaliryhmien välisten erojen poistamiseen tai vähentävän palvelujen ja asuinpaikkojen etäisyyttä. Kun koon kasvassa päätöksentekijöiden sosiaalinen etäisyys asiakkaista voi kasvaa, kehitys voisi olla jopa päinvastaista."

Vähän käydyssä yhteiskuntakeskustelussa ja eri analyyseissä on jäänyt vähälle huomiolle keskittämisen vaikutukset tavalliseen ihmiseen, vieläpä kovimmin heikompiosaiseen kuntalaiseen kohdistuva kustannusvaikutus. Eli keskittäminen siirtää eittämättä ihmisten ja käytännön kustannukset kuntalaiselle, olipa kyse koulutuksesta, terveydenhuoltoon liittyvistä käynneistä, omaisen luona käynnistä jne. Keskittäminen johtaa myös keskuspaikan palvelujen kasvattamiseen ja samalla aiempien palvelujen supistamiseen.

Kuntien rahoitusmahdollisuuksista, hartioiden leveydestä kertoo muun muassa se, että kun otamme neljä itärajalla tai sen tuntumassa lähekkäin olevaa kuntaa – Ilomantsin, Lieksan, Nurmeksien ja Valtimon – niin vain Lieksan valti-onosuusriippuvuus on alle 50 prosenttia.

Työpaikkaomavaraisuus, työssäkäynti, ja yhdyskuntarakenne

Esitetty on Lieksan kaupungin mielestä järkevä yhtenä huomioonotettavana kriteerinä kuntarakenteesta päätettäessä.

Lieksan työpaikkaomavaraisuus on yli 80 prosenttia.

Kunta kuuluu työssäkäyntialueeseen jos siitä pendelöi (tekee työmatkan) vähintään 10 % työllisestä työvoimasta keskuskuntaan. Lieksan osalta tämä vaatimus ei toteudu. Keskuskunta-asemaa lähinnä Lieksaa on pendelöintilastojen perusteella Joensuun kaupunki. Esimerkiksi Nurmeksen suuntaan pendelöinti on varsin vähäistä.

Työ- ja elinkeinoministeriön (TEM) ja Maa- ja metsätalousministeriön (MMM) tilaaman ja Suomen ympäristökeskuksen toteuttaman Aluetypologia-hankkeen luonnoksessa¹ on tarkasteltu Suomen aluetypologiaa kaupungin ja maaseudun paikkatietopohjaisen rajauksen perusteella.

Pohjois-Karjalan osalta kartta antaa havainnollisen kuvan maakunnan jakautumisesta Joensuun keskukseutuun (sisäkaupunki ympäristöalueineen) sekä kolmeen pikkukaupungin (Lieksa, Nurmes, Kitee) muodostamaan aluerakenteellisesti erilliseen alueeseen (pikkukaupungit ja niitä ympäröivä ydinmaaseutu). Katso liiteaineiston kalvot (Liiteaineistona on Karjalan tutkimuslaitoksen tutkija Timo Hirvosen luentokalvoja 13.2.2013 aiheesta Itäsuomalainen aluekehitys ja aluerakenne.)

<http://www.ymparisto.fi/download.asp?contentid=135796&lan=fi>

Suomen ympäristökeskuksen julkaisemassa Yhdyskuntarakenteen toiminnalliset alueet Suomessa väliraportissa (2012)² on tutkittu paikkatietopohjaisia työssäkäyntialueita, asiointin suuntautumista ja asiointialueita sekä tehty synteesi yhdyskuntarakenteen toiminnallisista alueista Suomessa.

Suomen 85:en työssäkäyntialueen tarkastelussa Lieksa ja Nurmes muodostavat selvästi omat erilliset työssäkäyntialueensa (ks. em. raportti s. 31). Pohjois-Karjalassa työssäkäyntialueita on tässä tarkastelussa viisi.

Edelleen 83 asiointialueen tarkastelussa Lieksa ja Nurmes muodostavat omat asiointialueensa (katso em. raportti s. 52). Sama johtopäätös on tutkittaessa ainoastaan erikoiskaupan asiointialueita (katso em. raportti s. 56).

Työssäkäynti- ja asiointialueiden pohjalta raportissa on hahmoteltu yhdyskuntarakenteen toiminnalliset alueet Suomessa (ks. raportti s. 59). Toiminnallisten alueiden keskuspaikkoina ovat aluetypologiassa luetellut kaupungit (38 kpl) sekä pikkukaupungit ja kirkonkylät (40 kpl). **Analyysin perusteella Pohjois-**

¹ <http://www.ymparisto.fi/default.asp?contentid=409543&lan=FI>

² <http://www.ymparisto.fi/default.asp?node=27119&lan=fi>

Karjalaan on hahmoteltu neljä erillistä yhdyskuntarakenteen toiminnallista aluetta. Pielisen Karjalassa näitä toiminnallisen alueen keskuspaikoja ovat Lieksa ja myös Nurmes.

Lieksa ja Nurmes kuuluvat Suomen seutukaupunkiverkoston omina kuntinaan. Seutukaupunkiverkoston kuuluu yli 40 kuntaa ja niissä asuu noin miljoona suomalaista. Lähimpänä Lieksaa ovat myös Kuhmo ja Kitee.

Yhtenäinen yhdyskuntarakennepерuste

Esitetty peruste on Lieksan kaupungin mielestä järkevä yhtenä huomioonotettavana kriteerinä kuntarakenteesta päätettäessä.

Kunnan taloudellinen tilanne

Lakiperusteluissa puhutaan kohdissa kuntatalouden ongelmista ja katsotaan, että ongelmat (pääosin) olisivat kuntien vika.

Kuntatalous on ongelmissa nimenomaan sen vuoksi, että kunnille on annettu jatkuvasti lisää tehtäviä. Erilaisia tehtäviä on nyt noin 550 kappaletta. Jos kuntien tehtäviä lisättäisiin samaa tahtia kuin esimerkiksi vuosina 1997 - 2010, niin kuntatalous olisi nurin, vaikka kuntia olisi kaksi (Helsinki ja Muu Suomi).

Tällainen kehitys ei ole mahdollista ja osoittaisi sen, että valtio ei huolehtisi omista velvoitteistaan julkisena valtana. On nimittäin muistettava, että Suomen perustuslain mukaan julkisella vallalla tarkoitetaan valtiota ja kuntia, joiden yhdessä tulee toimia kansalaisten hyväksi. Ei vain niin, että valtio lykkää paineet ja ongelmat kunnille.

Mikäli köyhien kuntien yhdistäminen ei tuokaan vaurautta, jatketaanko yhdistämissä yhä suurempiin kokonaisuuksiin uskolla, että kuntakoon suurentaminen ratkaisee kunnan taloudelliset ongelmat?

Kuntien yhdistäminen johtaa henkilöstön palkkojen ja muiden etujen yhtenäistämisen myötä kohonneisiin henkilöstökustannuksiin.

Ei ole perusteltua, että kunnan taloudellinen tilanne on yksittäisenä kriteerinä kuntien yhdistämiselle.

Poikkeamisperusteet

Laissa ei ole lainkaan otettu huomioon mahdollisuutta, että yhdistymisselvitysten ja yhdistymissopimusten sijasta selvittäisiin yhteistyön lisäämisen edellytksiä. Yhteistyön edellytysten lisääminen tulee ottaa tulevassa lainsäädännössä huomioon. Miksi esimerkiksi 8.000 - 15.000 asukkaan kunta ei voisi olla vahva tekemällä esimerkiksi yhteistyötä muiden kuntien kanssa tiettyjen palveluiden tuottamisessa?

Poikkeamisperusteet ovat lakiehdotuksessa liian tarkkarajaisia ja suppeita. Poikkeamismahdollisuuksia tulee laajentaa suunnitellusta.

Lieksan kaupungilla on mahdollisuudet jatkaa itsenäisenä kuntana ottaen huomioon tässä lausunnossa ja erityisesti edellä selvitysvelvollisuudesta ja selvityspennoista lausumamme seikat. Kun tähän lisätään Lieksan harva asutus ja erityisesti pitkät etäisyydet, niin tämä kokonaisuus osoittaa järkevaksi pitää Lieksa itsenäisenä.

Lakiin tulisi lisätä mahdollisuus säilyttää kunta itsenäisenä, jos sillä on pitkät etäisyydet ja harva asutus, ja se muodostaa toiminnallisen kokonaisuuden. Lisäksiteerinä voisi olla se, että keinotekoinen yhdistäminen aiheuttaa riskin kunnan ja samalla koko alueen kehityksen pysähtymisestä ja heikkenemisestä.

2. esityksen sisältämistä määräajoista ja menettelyistä

Kuntarakennelakiluonnokseen sisältyvien määräajojen osalta aikataulut ovat liian kiireellisiä. Sekä kuntarakenneselvitysten että esitysten yhdistymisestä tulisi olla valmiina samaan aikaan eli 1.4.2014.

Aikataulu on liian tiukka. Mahdolliset selvitykset käynnistyvät vasta syksyllä 2013. Olisi ehdottoman tärkeää, että selvityksiä tehtäessä uuden kuntalain, valtiosuoslain ja sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämistä koskevan lain keskeinen sisältö olisi tiedossa, mieluiten säädettyinä.

3. valtioneuvoston toimivallasta päättää kuntajaon muuttamisesta

Valtioneuvostolla on yleisesti ottaen perustuslain mukaan toimivalta päättää kuntien yhdistämisestä, jos kuntarakennelaissa niin säädetään.

Kuntien yhdistymisen tulee jatkossakin perustua kuntien vapaaehtoisuuteen. Lähidemokratian turvaamisen ja kuntien itsehallinnon kunnioittamisen tulee olla ehdoton lähtökohta.

4. yhdistymisselvityksen kustannusten korvaaminen

Selvitysten tekeminen muiden töiden ohella ei ole mahdollista. Kunnilla ei yleensä ole käytössään riittävää asiantuntijahenkilöstöä, joka voisi vastata selvityksen tekemisestä.

Laissa tulee ehdottomasta olla selvä säännös siitä, että mikäli yhdistymisselvityksiin joudutaan, tulee kustannuksiin saada valtion tuki täysimääräisenä.

Kuntarakennelain luonnoksessa esitetyt yhdistymisavustukset ovat kuntien kannalta kaksiteräinen miekka. Avustukset eivät ole ns. kunnille muualta tulevaa lisärahaa vaan ne vähentävät (muiden) kuntien valtiosuusia.

5. sosiaali- ja terveydenhuollon tehtävien turvaamisesta sosiaali- ja terveydenhuollon palvelurakennetta koskevien linjausten mukaisesti.

Sosiaali- ja terveystieteiden ministeriryhmän esitys palvelurakennetta koskeviksi linjauksiksi vaikuttaa perustuvan vahvaan uskoon siitä, että sote - palvelujen hallinnon uudelleenorganisointi ratkaisee uudistuksen perusteluissa mainitut seikat.

Olisi ollut rohkeampaa todeta, että sote -hallinnon uudelleenorganisoinnin avulla luodaan vasta edellytyksiä palvelujen asiakaslähtöisyydelle, laadulle ja kustannusvaikuttavuudelle. Hallinnon uudelleenorganisointi voi kuitenkin viedä mainittuja asioita myös heikompaan suuntaan, ellei uudistusta johdeta paikallisesti onnistuneesti.

THL:n mukaan Lieksa oli 2010 tarvevakioitujen terveys- ja vanhustenhuollon menojen perusteella 20. edullisin kunta Suomessa.

Vuonna 2011 Lieksan kaupunki järjesti asukkaidensa sosiaali- ja terveystieteiden palvelut hintaan 3641 €/asukas, kun Manner-Suomessa hinta oli keskimäärin 3273 €/asukas. Lieksassa kuitenkin muun muassa tuorein väestön sairastavuusindeksi on 157 (keskivertokunnassa 100) ja työttömyysprosentti oli 2012 joulukuussa 20,7 % (Suomessa keskimäärin 7,4 %).

Sosiaali- ja terveystieteiden palvelujen tuottavuuden näkökulmasta Lieksalla on uudistuksessa siis lähinnä vain menetettävää. Lakiehdotuksessa uudistuksen perusteluksi onkin kirjattu väestön yhdenvertainen pääsy oikea-aikaisiin, ennaltaehkäiseviin ja tarpeenmukaisiin palveluihin. Perustelut ovat selkeitä ja yleistä hyvää lupaavina kannatettavia, mutta toteutuvat jo tällä hetkellä Lieksassa hyvin. Uudistuksessa tulisi kiinnittää enemmän huomiota siihen, voidaanko ja kuinka mainittuihin tavoitteisiin voitaisiin päästä myös uusissa vahvoissa peruskunnissa tai sote -alueilla.

Pelkästään vahvan peruskunnan luonti kuntaliitoksien avulla tai laajan väestöpohjan sote-alueen perustaminen eivät tuota asiakaslähtöisyyttä, laatua ja kustannusvaikuttavuutta. Olennaisempaa on se miten sote-aluetta johdetaan, kuinka asiakasprosessit saadaan toimimaan ja kuinka hallinnonalojen rajoja saadaan poistettua. Uudistuksen organisointi vahvoin peruskuntiin ja sote-alueille tulisi lyödä lukkoon, jotta päästään aidosti keskustelemaan palvelujen sisällöistä. Voisiko hallitus viimein ottaa kunnolla vastuun ja viedä sote-hallintouudistuksen päätökseen, jotta uudistusta päästään toteuttamaan?

Tulevissa ratkaisuihin tulee säilyttää myös pienillä kunnilla itsenäisyys ja järjestämisvastuu palveluista. Terveystieteiden ja sosiaalipalvelujen käytännön järjestämisessä ja niiden tuottamisessa tarvitaan maakunnallista yhteistyötä, mutta päätösvalta tulee olla kunnissa.

Lieksan alustava kanta on, että mikäli Pohjois-Karjalaan muodostetaan yksi koko maakunnan käsittävä sote-alue ja sen hallinto tulisi järjestää kuntayhtymäpohjaisesti. Kantaa voidaan kuitenkin tarkistaa sitten, kun STM:n nimittämien selvityshenkilöiden raportti lähetetään kunnille kommentoitavaksi.

III Yhteenveto ja esitys poikkeamisluvan saamisesta

1. Lieksan kaupungilla on vahvat perusteet ja halu pysyä itsenäisenä kuntana. Kaupunki hakee tähän poikkeamislupaa.

Lieksan kaupunki katsoo, että kuntarakennelaki ja muut vireillä olevat kuntarakenteen muuttamiseen liittyvät lakihankkeet eivät ota huomioon kuntien erilaisia tarpeita ja olosuhteita. Lakiuudistuksessa lähdetään liian yksioikoisesti siitä, että kuntien lukumäärä on suurin kuntien ongelma ja ratkaisuksi tuodaan kuntien määrän vähentäminen. Vahva peruskunta –termi ei tulle sisällymään mihinkään lakiin ja on jo senkin vuoksi jäämässä sisällöltään epäselväksi ja tavoitteiltaan toteutumattomaksi.

Lieksan kaupunki viittaa poikkeamisluvan perusteluna pitkiin etäisyyksiin, harvaan asutukseen lisäksi tässä lausunnossa ilmenevään.

2. Yhdistymisselvitysten ja yhdistymissopimusten sijasta tulee selvittää yhteistyön lisäämisen edellytyksiä. Yhteistyön edellytysten lisääminen tulee ottaa tulevassa kuntarakenne- ja muussa lainsäädännössä huomioon.

3. Olisi myös pohdittava mahdollisen yhdistämisselvityksen tekemistä laajana selvityksenä, jossa olisivat mukana kaikki Pohjois-Karjalan kunnat.

Tässä selvityksessä tulisi ottaa huomioon muun muassa, että Pohjois-Karjalan maakunta jakautuu liitekartta 1:n mukaisesti Joensuun keskusseutuun (sisäkaupunki ympäristöalueineen) sekä kolmeen pikkukaupungin (Lieksa, Nurmes, Kitee) muodostamaan aluerakenteellisesti erilliseen alueeseen (pikkukaupungit ja niitä ympäröivä ydinmaaseutu).

4. Mahdollisista yhdistämisselvityksistä kaupunki lausuu vielä erikseen.

LIEKSAN KAUPUNGINHALLITUS

Kaupunginjohtaja

Esko Lehto

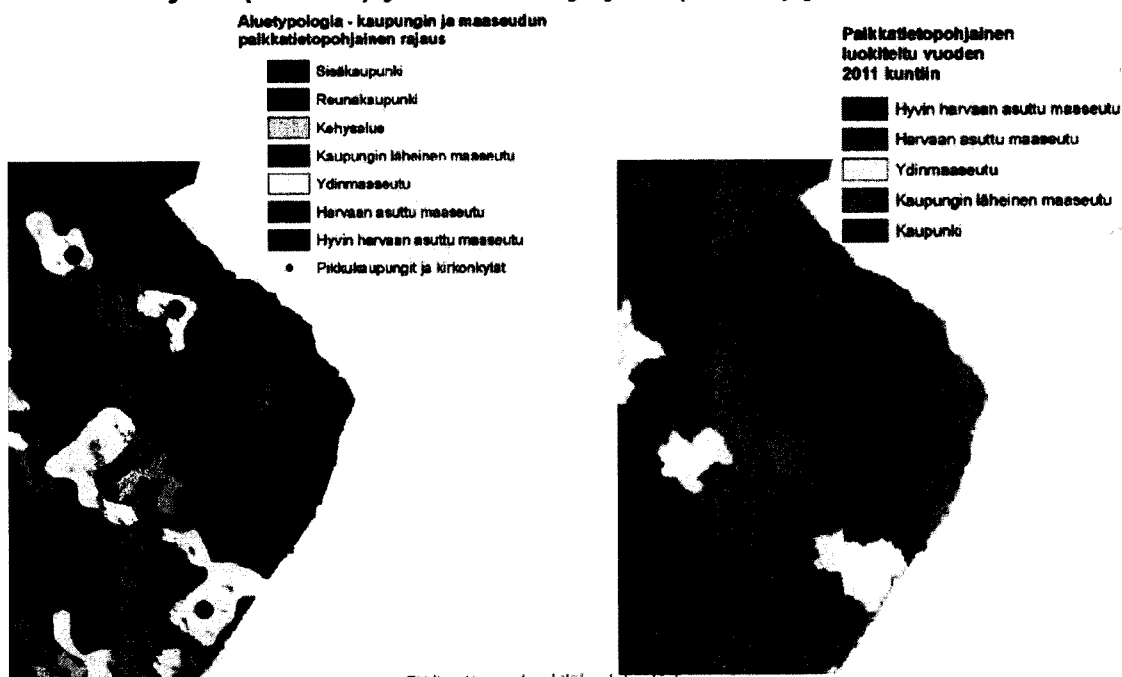
Kaupunginsihteeri

Matti Taponen

Liiteaineistona on Karjalan tutkimuslaitoksen tutkija Timo Hirvosen luentokalvoja 13.2.2013 aiheesta Itäsuomalainen aluekehitys ja aluerakenne. (7 kalvoa).

Lisäksi Lieksan kaupunki viittaa valtiovaraministeriön asiakaspalvelu 2014 –hankkeen aluekierroksen yhteydessä esitettyyn palveluisteverkkohahmotelmaan, jossa Pohjois-Karjala on alueellisesti jaettu seuraaviin palvelupisteisiin (-kuntiin) Kitee, Outokumpu, Kontiolahti, Liperi, Joensuu, Lieksa, Nurmes, Ilomantsi, Juuka. Tämä alustava palveluisteverkkohahmotelma kuvaa hyvin Pohjois-Karjalan aluerakennetta palvelujen käyttäjän näkökulmasta.

Aluetypologia 2012 (luonnos) ruutujen (250m) ja kuntarajojen (2011) ja mukaisesti

TH/Luottamushenkilökoulutus Lieksa
13.2.2013

Lähde: Helminen ym. (2012)

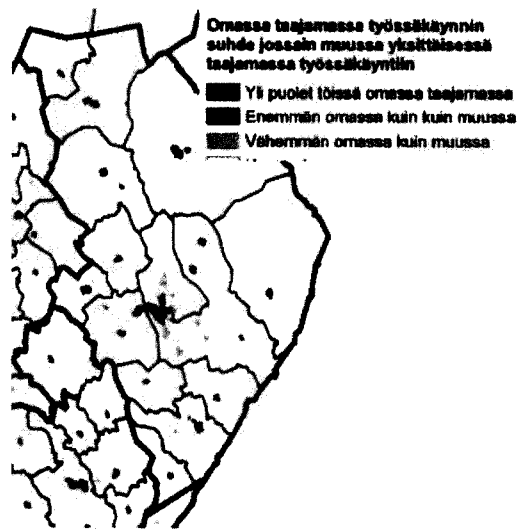

Työssäkäynnin kohteena olevat taajamat (SYKE 2012)

Työssäkäynnin keskuskeskukset (Suomi: 335 kpl)

Vaikutusalueiden keskuskeskukset (sininen: 226)

TH/Luottamushenkilökoulutus Lieksa
13.2.2013

Lähde: SYKE (2012) 2

Työssäkäyntialueet (SYKE 2012)

Työssäkäyntialueiden rajaus riippuu käytetyistä kriteereistä.

- tässä rajaus siten, että työssäkäynti kullakin työssäkäyntialueella on "riittävä" suuruusluokkaa"
- **Päätelmät eivät yksiselitteisiä**
 - Vain isot kaupunkiseudut erottuvat, muut työssäkäyntialueet ovat pieniä
 - Pienet tk-alueet noudattavat usein kuntarajoja
- **Lopputuloksena esitetään kartta 82 alueesta (ohessa)**
 - P-K:ssa 5 työssäkäyntialuetta
 - Siinäkin ongelmana ns. heikosti kytkeytyneet välialueet: Rääkkylä, Juuka...

TH/Luottamushenkilökoulutus Lieksa
13.2.2013

3

Asiointialueet (SYKE 2012)

- **39 toimialan yhteenlasketun asiointimäärän perusteella (asukkaille suunnattu kysely)**
 - Keskuksina kunnat, joissa vähintään 75% asioinnista omassa kunnassa
 - Muut kunnat liitetty siihen keskukseseen, jossa asioidaan eniten
- Tuloksena paljon asiointialueita (179 kpl)
- Jatkojalosteena kartta jossa asiointialueet vähenivät puoleen (83 kpl)

TH/Luottamushenkilökoulutus Lieksa
13.2.2013

4

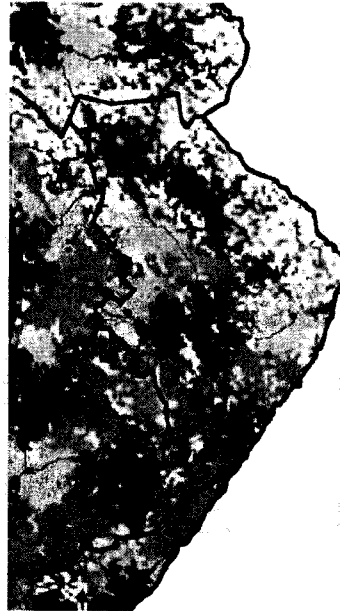
Itä-Suomen palvelukeskittymät (Rehunen ym. 2012)

Suurikokoisin palvelukeskittymä, joka sijaitsee enintään puolen tunnin päässä 2 km x 2 km tilastoruudussa, joissa on vakituista tai vapaa-ajan asutusta 2010

- Kaupunkiseutukeskus
- Pikkukaupunkikeskus
- Iso kuntatason palvelukeskittymä
- Pieni kuntatason palvelukeskittymä
- Yli puoli tuntia keskukseen

Palvelukeskittymät

- Kaupunkiseutukeskus
- Pikkukaupunki
- Iso kuntatason keskus
- Pieni kuntatason keskus
- Maakuntaraja
- Valtio- ja kantatiet

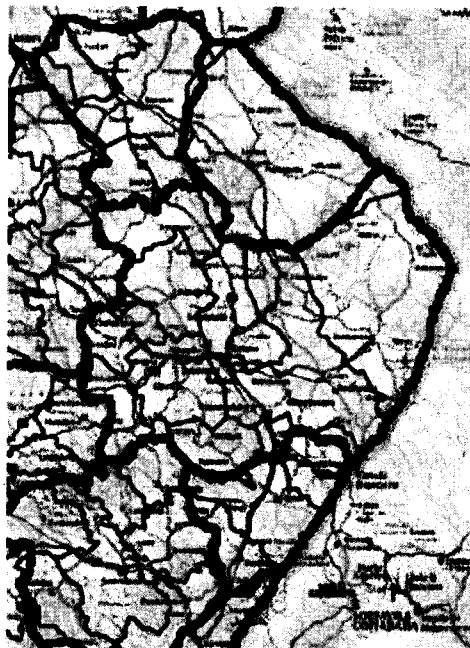
Rehunen ym. 2012: Palvelujen saatavuus muutoksessa s. 69

TH/Luottamushenkilökoulutus Lieksa
13.2.2013

5

Yhdyskuntarakenteen toiminnalliset alueet Suomessa (SYKE 2012)

- Synteesi, jonka pohjana työssäkäynti- ja asiointialueet sekä kaupunkiseuturajaukset vuonna 2010
- Vrt. aluetypologian 2012 kaupunkiverkko
 - toiminnallisten alueiden keskuspaikkoina aluetypologiassa luetellut kaupungit (38 kpl) sekä pikkukaupungit ja kirkonkylät (40 kpl)?

TH/Luottamushenkilökoulutus Lieksa
13.2.2013

6

Päätelmiä

- Keskusverkko ja vaikutusalueet tulkinanvaraisia
 - kriteerejä muuttamalla alueiden määrä ja koko vaihtelevat paljon
 - kuntarakenteen kehittäminen on politiikkavetoista, tutkimustietoa voidaan käyttää tukena
 - opettavainen esimerkki on Elinvoimainen kunta- ja palvelurakenne -selvitys 2012
- Paikkatietopohjainen tarkastelu tuo esiin paikkakuntien välisen ja kaupunkiseutujen sisäisen hierarkkisen järjestymisen
 - Vaikuttaako tämä havainto kunta- ja aluepolitiikkaan ja millä tavoin?
- Missä määrin kuntarakenteen tulisi vastata alueiden toiminnallista järjestymistä (keskusverkko, asiointin suuntautuminen, vaikutusalueiden rajat)?
 - Kunta merkitsee muutakin kuin työssäkäyntiä ja kaupassa asiointia